

Odpowiedzialność prawna diagnostów w oczach studentów i absolwentów

Opracowanie:
Justyna Cichoń
Paulina Kobyłka
Monika Szczucka
Weronika Woźniak

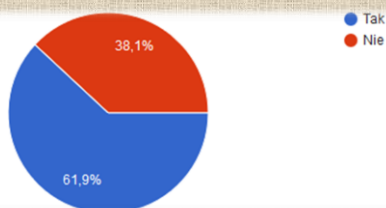
„Odpowiedzialność prawna diagnostów w oczach studentów i absolwentów”.

Celem poznania opinii i wiedzy studentów na temat odpowiedzialności prawnej diagnostów

przeprowadzono ankietę. Udział w niej wzięło 63 studentów i absolwentów kierunku analityka medyczna. Ankieta składała się z 11 pytań.

W pierwszej kolejności poprosiliśmy ankietowanych o podanie roku studiów, na którym aktualnie się znajdują. Cieszył nas fakt, że grupa ta była bardzo zróżnicowana. Dane te zostały następnie wykorzystane do porównania częstości zaznaczanych wypowiedzi w zależności od roku studiów, na którym znajdowały się osoby ankietowane.

Czy kiedykolwiek Pan/Pani zapoznał/a się z Ustawą o Diagnostyce Laboratoryjnej?

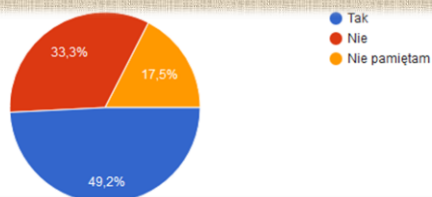
Drugim pytaniem jakie zostało to: „Czy kiedykolwiek zapoznałeś się z Ustawą o Diagnostyce Laboratoryjnej?”

Pozytywną wiadomością jest, że większość ankietowanych osób zapoznała się Ustawą o Diagnostyce Laboratoryjnej, a wśród osób, które tego nie zrobiły

przeważają osoby, będące studentami I oraz II roku analityki medycznej. Może być to spowodowane

faktem, iż nie miały na studiach jeszcze przedmiotu na którym omawiana jest ustawa o diagnostyce laboratoryjnej (prawo medyczne).

Czy Ustawa o Diagnostyce Laboratoryjnej została omówiona podczas kształcenia akademickiego?

Następnie chcieliśmy dowiedzieć się czy Ustawa o Diagnostyce Laboratoryjnej została omówiona podczas kształcenia akademickiego.

Odpowiedzi twierdzącej udzielili w zdecydowanej większości studenci III,

IV oraz V roku analityki medycznej, najprawdopodobniej wynika to z tego, że odbyli oni już zajęcia z prawa medycznego, na którym omawiana jest ustawa. (zajęcia z prawa medycznego na UMP według programu kształcenia odbywają się na II roku, IV semestrze.)

Odpowiedź przecząca została udzielona w większości przez studentów I oraz II roku, jeżeli chodzi o studentów I roku jest to oczywiste, ponieważ studenci nie mieli jeszcze zajęć z prawa medycznego, studenci II roku, którzy udzielili odpowiedzi przeczącej, są to najprawdopodobniej studenci, którzy dopiero rozpoczynają swój II rok .

Prawie połowa absolwentów udzieliła odpowiedzi przeczącej, najprawdopodobniej wynika to z zmian, które zachodzą w programie kształcenia.

Pytanie czwarte brzmiało: Czy odpowiedzialność prawna diagnostów laboratoryjnych jest większa/taka sama/mniejsza niż lekarzy?

Zdecydowana większość uznała, że odpowiedzialność prawna diagnosty laboratoryjnego oraz lekarza jest taka sama. Największa rozbieżność odpowiedzi występuje w grupie absolwentów. Osoby, które

stwierdziły, że odpowiedzialność diagnostów jest mniejsza może wynikać z niskiej samooceny lub nieznajomości przepisów prawa.

Aby zweryfikować odpowiedzi należy skorzystać z odpowiednich aktów prawnych (Ustawa o diagnostyce laboratoryjnej z dnia 27.07.2018r. oraz Ustawa o Izbach lekarskich z dnia 02.12.2009r.)

Powołując się na powyższe ustawy można stwierdzić, że zarówno lekarz jak i diagnosta podlegają karze: nagany, upomnienia, zawieszenia prawa wykonywania zawodu na okres od 12 miesięcy do 5 lat oraz pozbawienia prawa wykonywania zawodu. Według Ustawy o Izbach lekarskich lekarze podlegają również karą pieniężnym przekazywaną cel społeczny związany z ochroną zdrowia, karze zakazu pełnienia funkcji kierowniczych w jednostkach ochrony zdrowia na okres od 12 miesięcy do 5 lat oraz karze ograniczenia zakresu czynności w wykonywaniu zawodu lekarza na okres od 6 miesięcy do 2 lat.

Należy również pamiętać, że diagnosta ponosi odpowiedzialność również za wydanie błędnego wyniku badania wykonanego przez technika analityki medycznej, który został poddany jego akredytacji.

Pytaniem, którego nie można było pominąć było oczywiście pytanie o to czy ankietowani uważają, że zarobki diagnosty są współmierne z odpowiedzialnością prawną, która wiąże się z wykonywaniem tego zawodu?

Większość respondentów uważa, że zarobki diagnostów są zbyt niskie i nie są współmierne do odpowiedzialności prawnej, która ciąży na diagnostach:

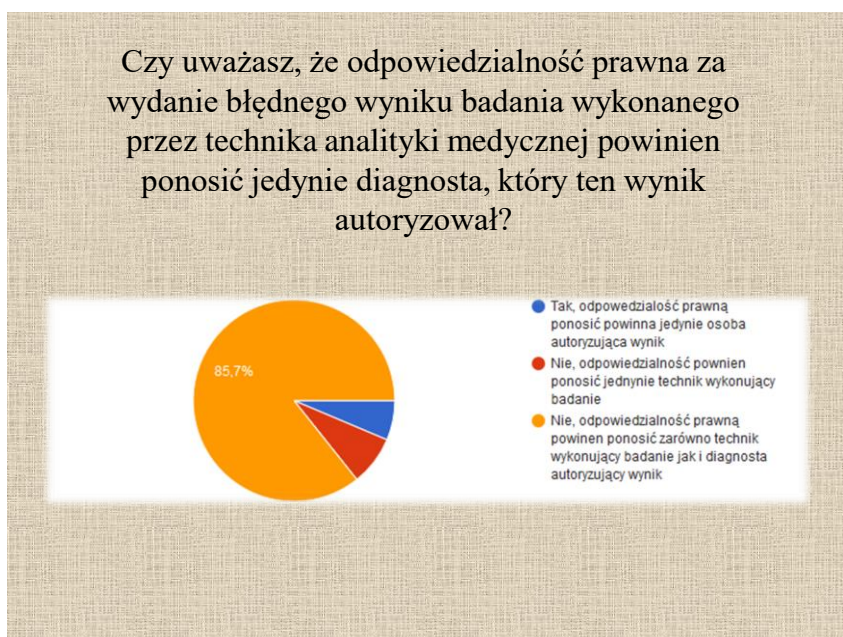
- niezadawalające zarobki i odpowiedzialność prawną z którą powiązane jest wykonywanie naszego zawodu może odstraszać potencjalnych kandydatów na studia,
- perspektywa stosunkowo słabych zarobków może zniechęcać absolwentów do wykonywania zawodu,
- słabe zarobki i niezadowolenie z

otrzymywanego wynagrodzenia mogą wpływać na jakość pracy,

Warto zauważyć, że nikt z respondentów nie uważa, że zarobki diagnostów są zbyt wysokie

Dwie osoby uważają, że zarobki są adekwatne do odpowiedzialności prawnej (są to studenci, więc nie wykonują w praktyce zawodu diagnosty).

Ważnym pytaniem było również: „Czy uważasz, że odpowiedzialność prawną za wydanie błędnego wyniku badania wykonanego przez technika analityki medycznej powinien ponosić jedynie diagnosta, który ten wynik autoryzował?”

Prawie 86% ankietowanych uważa, że odpowiedzialność prawną za wydanie przez technika błędnego wyniku powinien ponosić zarówno technik, jak i diagnosta, który autoryzował wynik. Studenci i absolwenci wiedzą, że to diagnosta jest odpowiedzialny za autoryzację wyniku i powinien kontrolować wyniki wydawane przez technika, ale zwracają uwagę, że technik powinien ponosić odpowiedzialność za błędy popełnione w procedurze diagnostycznej. Ponoszenie konsekwencji tylko przez diagnostę może być postrzegane jako krzywdzące.

5 osób twierdzi, że to technik powinien ponosić odpowiedzialność prawną za wydanie złego wyniku (w tym 2 absolwentów)

4 osoby twierdzą, że jedynie diagnosta powinien ponosić tę odpowiedzialność: 2 osoby z V roku, 1 osoba z IV roku i 1 osoba z II roku. Co ciekawe wśród tych osób nie ma absolwentów, czyli osób wykonujących zawód w praktyce.

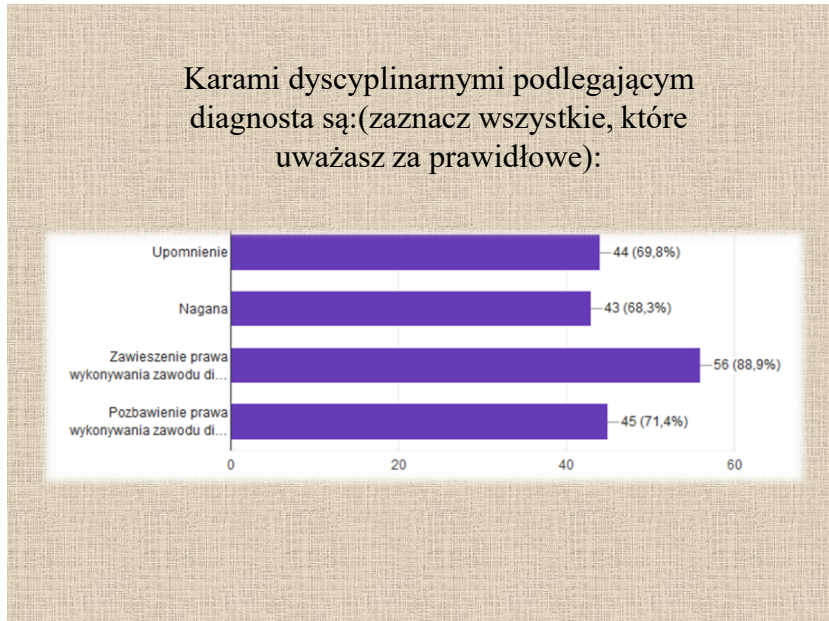
Celem ankiety, było również zweryfikowanie wiedzy respondentów w zakresie Kar dyscyplinarnych jakim podlega diagnosta.

Jedynie 27 z 63 ankietowanych oznaczyło wszystkie odpowiedzi jako prawidłowe, a więc jest to

niecała połowa. Pozwała to wysnuć wniosek, że w większości nie jesteśmy w pełni świadomi, jakie kary dyscyplinarne mogą zostać na nas nałożone.

8 z 13 absolwentów nie zaznaczyło przynajmniej jednej z odpowiedzi.

5 osób uważa, że JEDYNYMI karami, jakim podlega diagnosta są nagany lub upomnienia. Jest to mała liczba osób i na szczęście są to głównie osoby z I lub II roku, które nie zapoznały się

z Ustawą o Diagnostyce Laboratoryjnej. (Jednak nie zmienia to faktu, iż nie wiedzą, jak duża odpowiedzialność będzie na nich ciążyła w przyszłości.)

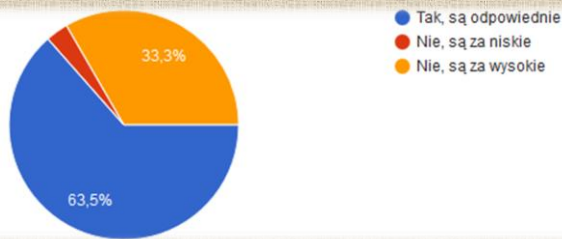
Około 30% osób nie jest świadoma tego, że karą dyscyplinarną może być pozbawienie prawa do wykonywania zawodu diagnosty laboratoryjnego.

Najwięcej wątpliwości wzbudzała odpowiedź "nagana" (być może ze względu na równoznaczne traktowanie nagany i upomnienia?)

Mimo iż 61% ankietowanych twierdzi, że zapoznało się z ustawą o diagnostyce to wszystkie odpowiedzi zaznaczyło jedynie 42% osób.

W nawiązaniu do poprzedniego pytania zapytaliśmy ankietowanych, czy uważają, że kary dyscyplinarne za zwinione, nienależyte wykonywanie czynności diagnostyki laboratoryjnej są odpowiednie biorąc pod uwagę jakiej specjalistycznej wiedzy oraz staranności wykonywania badań wymaga zawód diagnosty.

Czy uważasz, że kary dyscyplinarne za zawinione, nienależyte wykonywanie czynności diagnostyki laboratoryjnej są odpowiednie biorąc pod uwagę jakiej specjalistycznej wiedzy oraz staranności wykonywania badań wymaga zawód diagnosty?

Wyniki ankiety pokazują, że większość ankietowanych uważa, że kary są odpowiednie. Oznacza to że rozumieją z jak ważne jest należyte wykonywanie badań laboratoryjnych. Pokazuje to również, że mimo iż w wcześniejszym pytaniu większość respondentów odpowiedziała, że zarobki są zbyt niskie w porównaniu z tą odpowiedzialnością to uważają, że to nie kary

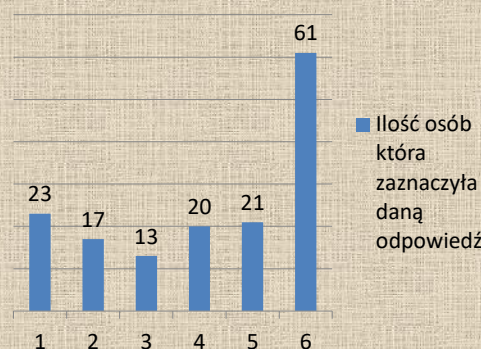
powinny być mniejsze, a zmiana powinna się odbyć w zakresie płac.

Aż 33% ankietowanych uważa że kary są zbyt wysokie. Jednak są to w znaczącej części osoby które w poprzednim pytaniu nie zaznaczyły jako kar naganę oraz upomnienie. Co pokazuje, że nie wiedzą, że oprócz pozostałych dwóch istnieją również te dwie łagodniejsze kary.

Jedynie 2 osoby twierdzą, że kary te są zbyt niskie, są to jednak osoby z I roku. Jedna z nich zaznaczyła jako kary jedynie naganę oraz upomnienie, a druga jedynie zawieszenie w prawach do wykonywania zawodu na 12 miesięcy. Wic ich odpowiedź może wynikać z nieznamomości pozostałych kar.

W pytaniu 10 chcieliśmy dowiedzieć się, czy studenci i absolwenci wiedzą w jakich okolicznościach diagnosta może utracić prawo wykonywania zawodu. Wszystkie odpowiedzi wyłączając 1 i 3 są prawidłowe i powinny zostać zaznaczone.

Diagnosta może utracić prawo do wykonywania zawodu, gdy:

1. Sąd wyda orzeczenie o wydaniu błędnego wyniku badań laboratoryjnych przez diagnostę.
2. Zostanie pozbawiony praw publicznych.
3. Nie wykonuje zawodu diagnosty nieprzerwanie przez 3 lata.
4. Zostanie częściowo ubezwłasnowolniony.
5. Gdy lekarz wpisany na listę diagnostów straci prawo do wykonywania pracy lekarza
6. Wydane zostanie orzeczenie dyscyplinarne lub wyrok sądowy o zakazie wykonywania zawodu.

Jedynie 5 osób zaznaczyło wszystkie poprawne odpowiedzi, byli to 2 absolwenci, jedna osoba z 2,3 oraz 4 roku.

Aż 23 osoby zaznaczyły przynajmniej jedną z fałszywych odpowiedzi jako prawdziwą.

50,8% osób nie zaznaczyło ani jednej z tej

odpowiedzi jednocześnie zaznaczając przynajmniej jedną prawdziwą. Najpopularniejszą odpowiedzią było „Wydane orzeczenia dyscyplinarnego lub wyroku sądowego o zakazie wykonywania zawodu” zaznaczyło ją aż 61 z 63 pytaných osób.

Wyniki pokazują, że studenci i młodzi absolwenci nie zbyt dobrze znają okoliczności w jakich mogą stracić prawo wykonywania zawodu. Jedynie nieco ponad połowa z nich zaznaczyła tylko dobre odpowiedzi. Stosunkowo mała liczba ankietowanych uważa ubezwłasnowolnienie oraz pozbawienie praw publicznych jako przyczyny utraty prawa do wykonywania zawodu. Błędne odpowiedzi pojawiały się bez względu na obecny rok studiów. Pokazuje to, że bez względu na staż studiów wśród studentów i absolwentów występują braki w zakresie tej wiedzy. Mimo, iż wymienione wyżej przyczyny utraty prawa wykonywania zawodu znajdują się w Ustawie o Diagnostyce, do zapoznania z którą zadeklarowało się ponad 60% respondentów. Może to wskazywać, na niedokładne zapoznawanie się z tą ustawą.

Pytaniem, które sprawiło respondentom największe problemy było „Czy diagnosta może odmówić wykonania badań laboratoryjnych?”.

Tylko 11,1% osób zaznaczyło poprawną odpowiedź. Pokazuje to, że studenci nie wiedzą kiedy mogą odmówić wykonywania badań, a 15,9% uważa że nie można w ogóle tego zrobić. Może to wynikać z niewiedzy oraz braku znajomości tego przepisu znajdującego się w Ustawie o Diagnostyce Laboratoryjnej. Tak duża ilość błędnych odpowiedzi może wynikać z podchwytliwości jednego z pytań. Studenci nie wiedzą, że w ustawie nie ma uwzględnionej możliwości

odmowy wykonania badań ze względu na stan zdrowia pacjenta. Wynika to z faktu, iż zwykle samo badanie wykonywane przez diagnostę nie zagraża, życiu pacjenta. Jedynie moment pobrania materiału do badań może to zagrożenie powodować, ale samo badanie nie powoduje takiego zagrożenia. Tak mała ilość poprawnych odpowiedzi może również wiązać się z faktem iż studenci nie wiedzą, że mogą oni podpisać klauzulę sumienia, na którą powołanie się jest możliwe.

Ostatnie zadane przez nas pytanie brzmiało „Czy diagnosta może wykonywać czynności diagnostyki laboratoryjnego bez zgody pacjenta?”.

Na podstawie odpowiedzi ankietowanych widać, że studenci i absolwenci kierunku analityka medyczna są świadomi, że nie we wszystkich przypadkach wymagana jest zgoda pacjenta, w celu wykonania czynności diagnostycznych. Jedynie 7 z 63 ankietowanych zaznaczyło, że diagnosta nie może wykonywać swojej pracy bez zgody pacjenta. Pozostali respondenci uważali, że można

wykonywać czynności diagnostyki laboratoryjnej, gdy przeprowadzenie ich jest niezwłoczne, a pacjent nie może wyrazić na to zgody. Rozbieżność ankietowanych zaznaczających odpowiedź twierdzącą dotyczyła przyczyny niezdolności do wyrażania zgody. 56 respondentów za powód nie możliwości udzielenia zgody przez chorego, będący podstawą do wykonywania badań bez pozwolenia uważali stan zdrowia pacjenta. Jedynie 27 ankietowanych wiedziało, że powodem może być także wiek chorego. Widać, że respondenci są zaznajomieni z przepisami obowiązujących diagnostów, jednak ta wiedza jest niepełna, należy ją jeszcze ugruntować.

Po przeanalizowaniu odpowiedzi ankietowanych udało nam się wysnuć kilka dość ciekawych wniosków:

- Wiedza studentów o Odpowiedzialności Prawnej diagnostów nie jest pełna i powinna zostać uzupełniona.
- Większość ankietowanych uważa, że kary dyscyplinarne jakim podlega diagnosta są odpowiednie.
- Widać, że studenci są świadomi odpowiedzialności z jaką wiąże się wykonywanie zawodu diagnosty.
- Studenci i absolwenci w większości uważają, że odpowiedzialność za wydany błędny wynik ponosić powinna nie tylko osoba autoryzująca ten wynik, ale również osoba która wykonywała badanie. Jednocześnie są świadomi jak ważne jest rola diagnosty w procesie autoryzacji badań i jak odpowiedzialne jest to zadanie.

Autorzy

Członkinie Poznańskiego Towarzystwa Studentów Medycyny Laboratoryjnej

Justyna Cichoń

Paulina Kobyłka

Monika Szczucka

Weronika Woźniak

Przedstawienie Prezentacji

Paulina Kobyłka

Weronika Woźniak